بەشی : جوگرافیا

کۆلێژ: ئەدەبیات

زانکۆ : سەلاحەدین

بابەت: جوگرافیای ئاوهەوا (جغرافية المناخ)

پەرتووکی کۆرس – (سالّی 2)

ناوی ماموستا : م. ی. محمد حمەصالح فارس

سالّی خوێندن: 2021 – 2022

پەرتووکی کۆرس
Course Book

1– ناوی کۆرس	**کۆرسی دووەم/ جوگرافیای ئاوهەوا (جغرافية المناخ)**
2– ناوی ماموستای بەرپرس	**محمد حمەصالح فارس**
3– بەش/ کۆلێژ	**جوگرافیا – ئاداب**
4– پەیوەندی	**mohammed.faris@su.edu.krd**
5– یەکەی خوێندن (بەکاتژمێر) لە هەفتەیەك	تەنها تیۆری : 3

6- ژمارەی کارکردن	12 کاتژمێر
7- کۆدی کۆرس	-
8- پرۆفایلی ماموستا	لە ساڵی (2011) بروانامەی بەکالۆریوسم بەدەست هێناوە لەزانستی جوگرافیا /کۆلێژی ئاداب/ زانکۆی سەلاحەدین. لە هەمان زانکۆ بروانامەی ماستەرم لە زانستی جوگرافیا/ لە بواری زانستی ئاوو (هایدرۆلۆجی) لە ساڵی (2017) بەدەست هێناوە. وە ئێستا مامۆستام لە هەمان بەش بە پلەی زانستی مامۆستای یاریدەدەر.
9- وشە سەرەکیەکان:	ڕەگەزەکانی کەش و ئاووهەوا، پلەی گەرما، کودەتای گەرمی، چڕبونەوە و دابارین، پەستان، باوو تۆپەڵە هەوایەکان، تەوژمە ئاویەکان، ئامێرەکانی پێوانەکردنی ڕەگەزەکانی ئاوو هەوا.

10- ناوەڕکی گشتی کۆرس: گرنگی بابەتەکە خۆی دەبینێتەوە لەوەدا کە زانستی کەش لقێکی گرنگ و سەرەکی جوگرافیایی سروشتیە وە بابەتێکی سەرەکی زانستی جوگرافیایشە، لە ڕێگەی ئەم زانستە لە ڕێگای ڕەگەزەکانیەوە پەیوەندی ڕاستەوخۆی هەیە پەیوەندی ڕاستەوخۆی هەیە بە ژیانی هەموو ژیانداراەکانەوە (مرۆڤ، ئاژەڵ، ڕوەك، زیندەوەران) بەبێ بوونی ئەم ڕەگەزانە ژیان نامێنێت لەسەر گۆی زەوی، بۆنمونە بەرگی گازی سەرچاوەی سەرەکی هەموو جۆرەکانی دابارینە ڕێکخەری تێپەڕبوونی تیشکی خۆر (گەرمی و سەروو وەنەوشەیی) دابارین (باران و بەفر) سەرچاوەی سەرەکی ئاوی سەر زەوی ژێر زەوییە، پلەی گەرما سەرچاوەی ژیانی هەموو ژیان دارەکانە.

لە لایەکی ترەوە ڕەگەزەکانی کەش و ئاووهەوا پەیوەندی ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆی هەیە بە چالاکیە ئابوریەکانی مرۆڤەوە بە شێوەك دەبنە یەکێك لە ڕەگەزە بنڕەتیەکانی ئەو چالاکیانە و بەبێ بوونی ڕەگەزەکانی ئاوو هەوا تووشی لاواز بوون لەناوچون دەبنەوە وەکو (کشتوکاڵ پیشەسازی، گەشت و گوزار، بازرگانی، گواستنەوە،....هتد)

11- ئامانجەکانی کۆرس:

1 – تێگەیاندنی قوتابی لە بابەتەکانی زانستی کەش وەگەشەکرن و پێشخستن و تەواوکردنی ئەو ئەو زانیاری و شارەزاییانەی کە پێشوو تر لە پاشخانی قوتابیدا هەبوە لە بواری زانستی جیمۆرفۆلۆجیا بەمەبەستی فراوان کردنی تواناى زانستی و ئەکەدیمیان لەسەر بابەتەکە.

2- فیرکردنی قوتابیان و ئاشناکردنیان بە بەرگی گازی و چینەکانی و پێککهاتەکانی و گرنگی هەر یەك لەم چینانە بە تایبەتی و گرنگی بەرگەکە بە گشتی بۆ ژیانی مرۆڤ و ژیانداراەکانی تر.

3- ئاشناکردنی قوتابیان بە ڕەگەزە گرنگەکانی ئاوو هەواو ڕونکردنەوەی یەك بە یەکیان و دەرخستنی پەیوەندی و کاریگەریان لەسەر یەکتر.

4- ناساندنی قوتابیان بە ئامێرەکانی پێوانەکردنی ڕەگەزەکانی ئاوو هەوا و چونیەتی کار کردنیان لە وێستگە کەش ناسیەکاندا.

5- تیشك خستنە سەر ڕۆڵی تەکنەلۆجیای سەردەم لە ئەنجامدانی لێکۆڵینەوە لە ڕەگەزەکانی ئاوو هەوا لەو ناوچە و شوێنانەی کە مرۆڤ بە ئاسانی نایان گاتێ یان ناتوانێت بمێنێتەوە تیایاندا وەکو تەکنیکی هەست کردن لە دوور مانگە دەسکردەکان فرۆکە تایبەتەکان و سۆفتوێرە جیاجیاکانی (GIS).

6- پێشکەش کردنی هزر و کلتوری چونێتی هەڵسوکەوت کردن بەرامبەر بە ڕەگەزەکانی ئاووهەوا بەمەبەستی ڕێگر کردن یان کەم کردنەوەی لایەنە نەرێنیەکانی گۆڕانکارییە ئاوو هەوایەکان.

12- ئەرکەکانی قوتابی: بریتیە لە 1- خوێندنەوەی بابەتەکانی هەفتە لە سەرچاوە زانستیەکان 2- ئامادەبونی قوتابیان لە هەموو وانەکاندا 3- ئامادەبونیان لەهەموو تاقیکردنەوەکاندا 4- بەژداری کردن و گفتوگۆ لەسەر ناوەڕۆکی بابەتەکان و وێنە و هێڵکاریەکان و پرسیارکردنیان.
13- ڕێگاکانی وانە وتنەوە: ماموستا ئەم ڕێگایانە بەکاردەهێنێت:- تەختە سپی+ داتاشۆ و بەرنامەی پاوەر پۆینت+ پیشاندانی وێنە و ڤیدیۆ و گراف+ سەرچاوە و پەرتوکی مەنهەجی.
14- **سیستەمی هەڵسەنگاندن:** تاقیکردنەوە: قوتابی دوو تاقیکردنەوە ئەنجام دەدات هەریەکەو لەسەر (20) نمرە. وەلە کۆتایی ساڵ لە سە ر (60) تاقی کردنەوەی کۆتای کۆرس ئەنجام دەدات.
15- دەرئەنجامەکانی فێربون . 1- قوتابی فێر دەبێت کە گرنترین ڕەگەزی ئاوهەوای بریتیە لە پلەی گەرما لەبەرئەوە هەموو ئەو باس و بابەتانەی پەیوەندی بەم ڕەگەزەوە هەیە دەخوێنرێت وە قوتابی پێ ئاشنا دەکرێت. 2- شارەزابوونی قوتابی و فێرخواز لەسەر یەك بە یەکەی ڕەگەکانی کەش و هەواو خوێندی بابەتێکی تێو تەسەل وە ئەوەی کە پێویست بێت لەسەر هەر یەك لەو ڕەگەزانە. 3- ناسین و ئاشنابوونی قوتابی و خوێندکار بە ئامێرە گرنگەکانی کەش و ئاووهەوا و چونیەتی کارکردنیان بۆ تۆمار کردنی هەر یەك لە ڕەگەزەکان 4- شارەزابوونی فێرخواز لەسەر گۆڕانکاریە ئاوو هەوایەکان و هۆکارەکانی ئەو گۆڕانکاریانە و کاریگەرییە نەرێنیەکانیان لەسەر مرۆڤ و ڕێگاکانی کەم کردنەوەی کاریگەریەکانیان.
16- لیستی سەرچاوەکان 1- جوگرافیای کەش و ئاووهەوا، د. ئازاد محمدامین نەقشبەندی، بەرگی یەکەم، چاپی یەکەم، سلێمانی، 2007. 2- جغرافية الطقس، إبراهيم إبراهيم شريف، بغداد، 1991. (بەکوردیش هەیە ترجمە کراوە) 3- جغرافية الطقس، د. أحمد سعيد حديد و د. علی الشلش و د. ماجد السي ولي، بغداد، 1979. 4- مبادیء الطقس و المناخ، د. قصي عبدالمجيد السامرائي، مطبعة دار اليازووري للطباعة والنشر، 2008. 5- الجغرافيا المناخية، د. علي أحمد الغانم، دار المسيرة للنشر و التوزيع، الطبعة الأولى، عمان/ الأردن، 2010. (بەکوردیش هەیە ترجمە کراوە)

17- بابەتەکان	ناوی ماموٚستای بابەت
ناوەرۆکی بابەتەکە (یەکەکانی تایبەت): ناوەڕۆکی بابەتی (جوگرافیای کەش) بۆ ساڵی خوێندنی (2021 – 2022) ناوەروکی بابەتەکە:- هە فتە ی 1- نقل الحرارة (النقل الرئسي للحرارة). هە فتە ی 2:- النقل الأفقي للحرارة وعوامل نقلها هەفتەی 3:- مصطلحات درجة الحرارة، انقلاب درجة الحرارة. هە فتە ی 4:- قياس درجة الحرارة وأجهزة قياسها، أنظمة قياس درجة الحرارة، تحويل درجة الحرارة من نظام إلى نظام أخر.	محمد حەمەصاڵح فارس 3 کاتژمێر

هفتةى 5:- العوامل المؤثرة على توزيع الحرارة. الضغط الجوي، قياس ضغط الجوي و أجهزة قياسه، تغيرات الضغط الجوي عمودياً و افقيا. هەفتەی 6:- العوامل المؤثرة على توزيع الحرارة. الضغط الجوي، قياس ضغط الجوي و أجهزة قياسه، تغيرات الضغط الجوي عمودياً و افقيا. هەفتەی7:- عروض ضغط الهواء. الرياح والكتل الهوائية، قياس الرياح، القوى المؤثرة على الرياح، هەفتەی 8:- أنواع الرياح (عام ، محلي). هەفتەی 9:- مفهوم الكتل الهوائية، شروط إنشاء الكتل الهوائية، تصنيف الكتل الهوائية (الكتل الرئيسية، الكتل الثانوية)، هەفتەی 10:- صفات الكتل الهوائية. توزيع الجغرافي للكتل الهوائية. هەفتەی 11:- الرطوبة الجوية، التبخر و العوامل المؤثرة عله، كيفية قياس التبخر. التكاثف و شروطه. هەفتەی 12:- أشكال التكاثف (التكاثف قرب سطح الأرض، التكاثف بعيدا عن السطح). هەفتەی 13:- التساقط و أنواعه وكيفية قياسه. هەفتەی 14:- العوامل المؤثرة على كمية التساقط، التوزيع الجغرافي للتساقط في العالم. مفهوم التيارات البحرية. هەفتەی 15:- تصنيف تيارات البحرية، التوزيع الجغرافي للتيارات البحرية.	
18- بابەتی پراکتیکی (ئەگەر هەبێت) / سەردانی کردنی وێستگەکانی کەشناسی بەمەبەستی بینینی ئامێرەکان و چونیەتی ئیش کردنیان و تۆمارکردنی داتاکانی کەش و ئاووهەوا.	

19- تاقیکردنەوەکان: نمونەی سادەی پرسیارو و وەڵام.

1- پێناسەی ئەمانەی خوارەوە بکە (دیاردەی نینۆ، باروگراف، تۆپەڵە هەوا، بارانی بەرزەڕۆ، تەوژمی دەریایی گەرم، هێزی کۆرۆلیس).

2- مەبەست چیە لە گواستنەوەی گەرما؟ جۆرەکانی چین باسیان بکە بە خاڵ؟.

3- ئەم پلە گەرمیانە بگۆڕە 50س بۆ فهرەنهایەتی، 79ف بۆ سەدی.

4- کودەتای پلەی گەرمی دیاردەیەکی پێچەوانەی باری ئاسایی پلەی گەرمایە لەسەر ئەم بابەتە بدوێ بە وردی.

5- پێناسەی پەستانی هەوا بکە و باس لەو هۆکارانەش بکە کە کاریگەرییان هەیە لەسەری.

6- هۆکاری ئەمانە ڕوون بکەرەوە (1-........ 2-................-3..................-4..............)

20- تێبینی تر: **نیە .**

21- پێداچونەوەی هاوەڵ